

Міністерство освіти і науки України
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи

ПЕДАГОГІКА

Збірник наукових праць

Матеріали XIII Міжнародної науково-практичної конференції
науковців, аспірантів та студентів
«Актуальні проблеми педагогіки, соціальної роботи
та соціального забезпечення»
(18 травня 2022 р.)

Луцьк

2022

УДК 37(082)
П 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
факультету педагогічної освіти та соціальної роботи
Волинського національного університету імені Лесі Українки
(протокол № 9 від 05 травня 2022 року)*

Редакційна колегія:

Антонюк В. З. – кандидат педагогічних наук, доцент Волинського національного університету імені Лесі Українки (*головний редактор*);

Чернета С. Ю. – кандидат педагогічних наук, доцент Волинського національного університету імені Лесі Українки (*заступник головного редактора*);

Лякішева А. В. – доктор педагогічних наук, професор Волинського національного університету імені Лесі Українки;

Mirowska Mariola – dr, prof. UJD – Kierownik Katedry Polityki Społecznej, Pracy Socjalnej i Turystyki Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego im. J. Długosza w Częstochowie (UJD);

Корпач Н. І. – кандидат педагогічних наук, доцент Волинського національного університету імені Лесі Українки (*відповідальний секретар*).

Рецензенти:

Сидорук І. І. – доктор педагогічних наук, професор Волинського національного університету імені Лесі Українки;

Мельник І. М. – кандидат педагогічних наук, доцент Волинського національного університету імені Лесі Українки;

Наукові керівники студентських тез.

Педагогіка [Текст] : зб. наук. пр. : матеріали XIII Міжнародної науково-П 24 практичної конференції науковців, аспірантів та студентів «Актуальні проблеми педагогіки, соціальної роботи та соціального забезпечення» (18 травня 2022 р.) / за ред. В. З. Антонюка, С. Ю. Чернети та ін.. Луцьк, 2022. 238 с.

У збірнику вміщено наукові праці викладачів, аспірантів, студентів та практиків.

За зміст публікації та представлені результати дослідження відповідальність несуть автори.

УДК 37(082)

© Волинський національний університет
імені Лесі Українки, 2022

ЗМІСТ

Аббасова Людмила Проблеми формування комунікативної компетентності майбутніх медичних працівників для роботи з особами з особливими потребами (вади слуху)	8
Бандура Аліна Профілактика явища наркоманії серед підлітків	11
Бандура Аліна Особливості соціальної роботи з неблагополучними сім'ями	14
Бєлкіна-Ковальчук Олена Розвиток критичного мислення студентів як педагогічна проблема.....	18
Бичук Ірина Надання соціальних послуг в умовах воєнного стану	21
Верба Катерина, Петрович Валерій Тенденції поширення сексуального насильства над дітьми у цифровому середовищі	24
Воробей Анастасія Розвиток благодійності в Україні.....	29
Гаврилюк Роман Соціальна робота в територіальній громаді	32
Гальчун Наталія Міжкультурна компетентність як самостійний науковий напрямок	35
Головій Богдана Особливості надання соціальної допомоги біженцям з України в Польщі	40
Головій Богдана Соціально-педагогічна робота з жінками – жертвами домашнього насильства	43
Гриців Галина Використання тренінгових технологій в соціально-педагогічній роботі	46
Гриців Галина Профілактика алкогольної залежності серед молоді	49
Димарчук Олександр Формування соціальної компетентності учнів початкових класів в умовах закладів загальної середньої освіти	54

Дмитрук Валерія	
Соціальний супровід молодих осіб із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які є випускниками інтернатних закладів	56
Дорощук Тетяна	
Соціальний супровід неповнолітніх та молоді, які повернулися з місць позбавлення волі	59
Драбант Світлана	
Історизм та його форми в рецепції художньої літератури	62
Дубинчук Марія	
Територіальна громада як об'єкт діяльності фахівця з соціальної роботи	66
Житняківська Ірина	
Становлення соціальної роботи як системи в незалежній Україні (1991–1999 рр.)	69
Жук Оксана, Сільвестрова Оксана	
Організація практичної підготовки бакалаврів спеціальності 232 соціальне забезпечення	73
Жук Лідія	
Передумови формування залежної поведінки від ПАР	77
Жук Лідія	
Особливості соціально-педагогічного консультування	82
Кидун Анастасія, Paulina Guzowska, Чернета Світлана	
Насильство в сім'ї як соціально-педагогічна проблема	85
Киричук Владислав	
Форми і методи подолання булінгу у закладах загальної середньої освіти	88
Козачкова Христина	
Досвід зарубіжних країн в профілактиці вживання дітьми та підлітками психоактивних речовин	91
Козачкова Христина	
Особливості роботи соціального педагога з дітьми-мігрантами та вимушеними переселенцями	95
Колосок Андрій	
Статистика соціального захисту населення у територіальних громадах	98
Комар Анна	
Соціально–педагогічні аспекти формування усвідомленого батьківства серед учнівської молоді	102

Корпач Надія	
Законодавчо-нормативні аспекти волонтерської діяльності в соціальній сфері	105
Кремська Надія	
Соціальний супровід дітей, що зазнали жорстокого поводження, насильства.....	109
Кульцман Валентина	
Профорієнтація як напрям роботи соціального педагога в закладі освіти	113
Куць Валентина, Чернета Світлана	
Деякі аспекти попередження домашнього насильства серед старшокласників	117
Лісовик Павлина	
Соціальна послуга соціального супроводу при працевлаштуванні та на робочому місці	119
Лазько Алла, Патута Богдана	
Роль психологічної служби закладу освіти в підтримці психічного здоров'я студентів у час пандемії Covid-19	122
Лойко Ангеліна	
Форми підготовки соціальних працівників в Україні та їх професійні якості	126
Мазник Катерина	
Інтернет-залежність підлітків як соціально-педагогічна проблема.....	128
Мазур Олена	
Соціальний супровід внутрішньо переміщених осіб	131
Мартіросян Леся	
Булінг як форма девіантної поведінки підлітків	134
Мельничук Діана	
Структурні компоненти здоров'язберезувальної компетентності... ..	137
Мороз Іванна	
Соціальна реклами як засіб впливу в сучасному інформаційному просторі	140
Нечипорук Валентина	
Дистанційне навчання: організаційно-методичний аспект	144
Оліфірук Валерія, Белкіна-Ковальчук Олена	
Особливості соціально-педагогічної діяльності з дітьми трудових мігрантів	148
Осадча Аліна, Paula Štiebura, Чернета Світлана	
Девіантна поведінка дітей і молоді як соціально-педагогічна проблема	152

Остапйовський Ігор, Остапйовська Тетяна	
Ділове спілкування в діяльності педагога нової української школи	154
Пенько Віктор	
Феномен професійної ідентичності медика	158
Петрук Вікторія	
Соціальний захист малозабезпечених сімей в Україні	162
Рабенко Анастасія	
Детермінанти девіантної поведінки підлітків	166
Радько Софія	
Соціальна робота із сім'ями, що мають дітей з особливими потребами.....	170
Разкевич Юлія	
Профілактика булінгу в підлітковому середовищі	173
Ревич Олександра	
Соціальний супровід неповнолітніх, які вчинили правопорушення	176
Селюк Андрій	
Методи діагностики булінгу в закладах освіти	180
Селюк Андрій	
Методичні рекомендації соціальним працівникам з профілактики булінгу серед підлітків	183
Семенюк Ангеліна	
Соціальний супровід студентів з особливими освітніми потребами у закладі вищої освіти	186
Силивонюк Марія	
Соціальний супровід прийомних сімей та прийомних дітей	190
Сільвестрова Оксана	
Соціальна робота в умовах «суспільства ризику».....	195
Собчишин Оксана	
Патріотизм у становленні сучасного військового збройних сил України	198
Сорока Діана	
Ведення випадку в роботі із засудженими фахівцями служби пробації	201
Телебей Вікторія	
Соціальний супровід прийомних сімей і дитячих будинків сімейного типу	204
Чикун Іван	
Ведення випадку як центральна технологія соціального супроводу клієнта	208

Члек Дарина	
Основні напрямки та форми роботи соціального працівника з неблагополучними сім'ями	211
Чос Людмила	
Особливості соціального супроводу ВІЛ-інфікованих осіб	214
Швайко Софія	
Соціальний супровід сімей, що перебувають у складних життєвих обставинах	217
Шишко Оксана	
Соціальний супровід дитини з особливими освітніми потребами	220
Штик Вікторія	
Інноваційні ресурси розвитку молодіжного середовища	223
Шукалович Галина	
Цифрове навчальне середовище – дидактичні можливості та практичні питання	227
Хомич Марія	
Особливості роботи соціального педагога з дітьми-біженцями та вимушеними переселенцями	231
Хомич Марія	
Соціально-педагогічна профілактика використання психоактивних речовин підлітками	233

Другим етапом є реалізація: забезпечення ефективного вирішення запланованих завдань (вихід з кризи, забезпечення соціального забезпечення), тестування запланованих методів і засобів, оцінка їх ефективності; психолого-педагогічне консультування дитини, в тому числі:

- 1) підтримка ресурсів емоційно-вольової сфери;
- 2) інформаційна допомога (з правовим захистом, вирішенням проблемної ситуації тощо).

Третій етап – рефлексії (підсумковий) – аналіз і оцінка результатів соціально-педагогічного супроводу.

Тривалість етапів соціально-педагогічного супроводу визначає специфіку конкретного випадку, особливості соціального стану дитини [2, с. 65-67].

Отже, пережиті дітьми з сімей мігрантів та вимушених переселенців травматичні переживання впливають на їхні когнітивні процеси, особливості поведінки, міжособистісні відносини, самооцінку й в цілому світогляд. Домінуючою технологією у роботі соціального педагога з дітьми даної категорії є соціально-педагогічний супровід, який повинен враховувати особливості таких дітей та їх сімей і ґрунтуватися на індивідуальному підході.

Джерела та література

1. Нгуен М. К. Соціально-педагогічні аспекти міграційних процесів. *Науковий огляд*. 2014. № 3. С. 135-144.
2. Організація соціально-психологічного супроводу дітей, сімей, які постраждали внаслідок військових конфліктів / авт. Кол. : Герило Г. М., Гніда Т. Б., Корнієнко І. О., Луценко Ю. А. ; заг. ред. Ю.А. Луценко. Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2018. 128 с.

Андрій Колосок – кандидат економічних наук, доцент кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи Волинського національного університету імені Лесі Українки

СТАТИСТИКА СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ У ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ

В Україні проблеми соціального захисту населення набирають все більшої актуальності у зв'язку з складною соціально-економічною ситуацією в країні, обтяженою військовими діями та

дестабілізуючим впливом світової економічної кризи викликаній розповсюдженням вірусної інфекції. Більшість населення України опинилось в складній фінансовій ситуації та потребує від держави субсидій чи інших видів соціальної допомоги.

Дослідженням проблем соціального захисту займалися багато вітчизняних та зарубіжних вчених. Зокрема, Смирнова І. І., Лихошва О. Ю., Рак Н. В., Горієва Л. А. розглядали стан і проблеми соціального захисту населення на сучасному етапі розвитку України (Смирнова, 2020); Данилюк О. І. аналізувала фінансовий механізм реалізації соціального захисту (Данилюк, 2019); Сторонянська І. З., Гринчишин І. М., Дуб А. Р., Хорга Й. досліджували вплив фіскальної децентралізації в Європі на розвиток соціального захисту (Сторонянська, 2019).

Протягом останніх років держава намагається вирівняти диспропорції які виникли між доходами міських та сільських територіальних громад. Зокрема, доходи загального фонду обласних бюджетів у 2020 році в порівнянні з 2019 роком зросли на 2%; доходи районних бюджетів залишились майже без змін (49,2 % у 2019 і 49,5 % у 2020 роках); доходи міських територіальних громад зазнали незначного спаду з 114,9 % до 100,8%; проте спостерігається позитивна динаміка щодо доходів загального фонду бюджетів сільських територіальних громад: з 28,6 % до 54,0 % (рисунок 1).

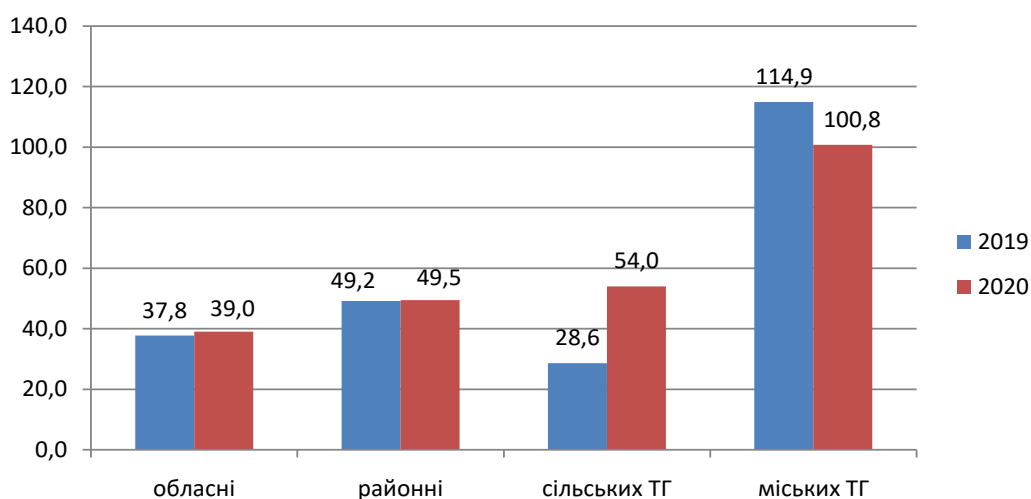

Рис. 1. Доходи загального фонду місцевих бюджетів у 2019-2020 роках, млрд. грн. (Децентралізація дає можливість, 2022)

Наведемо приклади успішного функціонування територіальних громад. У Зимнівській територіальній громаді Волинської області проживає 10050 осіб на площі 309,1 км², у її складі 30 сільських населених пункти. Наявний один заклад первинної медичної допомоги. Станом на перший квартал 2021 року доходи загального фонду на одного мешканця складають 695 грн., а видатки – 1970 грн., тобто рівень дотаційності бюджету громади складає 34 %. Незважаючи на це, Зимнівській територіальна громада розвивається та забезпечує необхідний рівень соціального захисту (Зимнівська громада, 2022).

Зокрема, в громаді функціонує центр надання адміністративних послуг, філіали якого розміщені у селах Зимне, Лютниче та Хобултова, який окрім якісного надання адміністративних послуг забезпечує громаду додатковим доходом. Відділ соціального захисту населення складається з двох чоловік та активно працює по налагодженню ефективного надання соціальних послуг.

На території Зимнівської територіальної громади працює Територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг) Володимир-Волинського району, який обслуговує мешканців громади, які опинилися в складних життєвих обставинах. Окрім того, в селі Лютниче завдяки проекту Світового банку та Міністерства соціальної політики відкрили сектор соціального захисту. Зимнівська ТГ стала першою територіальною громадою у Волинській області, де реалізовано такий проект. Завдяки новому сектору мешканці громади можуть отримувати усі соціальні послуги на місці (Зимнівська громада, 2022).

У Колодяжненській територіальній громаді Волинської області проживає 8345 осіб на площі 464,4 км², у її складі 7 сільських населених пункти, функціонують три заклади первинної медичної допомоги. У першому кварталі 2021 року доходи загального фонду на одного мешканця складають 803 грн., а видатки – 2114 грн., тобто рівень дотаційності бюджету громади складає 32 % (Децентралізація дає можливості, 2022).

В складі Колодяжненської територіальної громади працює ЦНАП, в структурі якого працює головний спеціаліст з питань соціального захисту. Окрім того питаннями надання соціальних послуг займається відділ соціального захисту населення. В громаді затверджена «Програма соціального захисту населення», якою передбачений додатковий соціальний захист її мешканців. Зокрема,

надається одноразова матеріальна допомога особам, яких зарахували на військову службу за контрактом, або членам їх сімей у розмірі 5000 грн.; виплачується щомісячна допомога у сумі 200 грн. учасникам УОН-УПА; щомісячна допомога у сумі 200 грн. матерям, діти яких загинули в Афганістані; купляються продуктові набори до Пасхальних свят самотнім малозабезпеченим жителям (Колодяжненська громада, 2022).

На наш погляд, аби покращити ефективність соціального захисту у територіальних громадах необхідно :

Впровадити Єдину інформаційну систему соціальної сфери, що передбачає занесення в реєстр всіх державних та приватних надавачів соціальних послуг, а також контингенту, що обслуговується. Це дасть змогу коректно прогнозувати видатки на соціальне обслуговування, допускати до тендерів в «Prozorro» приватних надавачів соціальних послуг.

Здійснювати фінансування системи соціального захисту на паритетних засадах, залучати не лише державний та місцевий бюджети а й грантові кошти на умовах співфінансування. Залучення іноземних благодійних, грантових чи приватних коштів у соціальну сферу є загальноприйнятою практикою у всьому світі. В Україні даний напрямок розвинений слабо і має великі резерви за правильної політики органів влади.

Забезпечити максимальне обстеження соціальними працівниками можливих проблемних сімей чи осіб, вести профілактику виникнення складних життєвих обставин. Саме профілактичні заходи повинні стати в основі соціальної роботи, адже лише вони можуть вплинути на зменшення контингенту осіб, що потребують допомоги, мінімізувати конфлікти та їх наслідки.

Передати додаткові джерела доходів у місцеві бюджети для фінансування соціально важливих видатків (акцизний збір, ПДФО, тощо). Адже після децентралізації на місцеві бюджети ліг додатковий тягар по фінансуванню соціальної сфери, але не у всіх новоутворених територіальних громадах є наявні фінансові ресурси для цього. Тому необхідно крім дотаційного вирівнювання бюджетних диспропорцій передбачити інші шляхи доходів: плата за землю, нерухомість, транспортний збір тощо...

Джерела та література

1. Данилюк О. І. Соціальний захист населення та фінансовий механізм його реалізації. *Ефективна економіка*. 2019. № 5. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2019.5.50> (дата звернення: 17.03.2022).
2. Децентралізація дає можливості. URL : <https://decentralization.gov.ua/about> (дата звернення: 14.03.2022).
3. Зимнівська громада. URL : <https://zymnivska-gromada.gov.ua/> (дата звернення: 12.03.2022).
4. Колодяжненська громада. URL : <http://kolodyazhne.gromada.org.ua/> (дата звернення: 16.03.2022).
5. Смирнова І. І., Лихошва О. Ю., Рак Н. В., Горієва Л. А. Соціальний захист населення на сучасному етапі: стан і проблеми в Україні. *Економічний вісник Донбасу*. 2020. № 3(61). С. 205-212. DOI: [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2020-3\(61\)-205-212](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2020-3(61)-205-212) (дата звернення: 12.03.2022).
6. Сторонянська І. З., Гринчишин І. М., Дуб А. Р, Хорга Й. Фіскальна децентралізація в Європі в контексті розвитку соціального захисту. *Економічний часопис-XXI*. 2019. № 175 (1-2), С. 24-28. DOI: <https://doi.org/10.21003/ea.V175-04> (дата звернення: 13.03.2022).

Анна Комар – студентка факультету педагогічної освіти та соціальної роботи, кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи Волинського національного університету імені Лесі Українки
Науковий керівник – кандидат філософських наук, доцент Ірина Бичук

СОЦІАЛЬНО–ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ УСВІДОМЛЕНОГО БАТЬКІВСТВА СЕРЕД УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ

Усвідомлене батьківство є одним із найбільш складних і мало розроблених областей сучасної науки. Актуальність її вивчення пояснюється суперечністю між загостреністю демографічних проблем, пов'язаних з падінням народжуваності, величезною кількістю сімей, що розлучаються, збільшенням кількості дітей-сиріт при живих батьках, із зростанням кількості випадків жорстокого поводження з дитиною та не розробленістю програм підготовки сім'ї, і в першу чергу молоді, до народження та виховання дитини. Діти – це наш скарб. І від того, як ми їх виховуємо, що в них вкладаємо залежить їх розвиток та подальше життя. Молодь – це головний людський ресурс для відтворення, збереження та покращення кількісного та якісного показника населення України, та основним

Наукове видання

ПЕДАГОГІКА

Збірник наукових праць

Матеріали XIII Міжнародної науково-практичної конференції
науковців, аспірантів та студентів
«Актуальні проблеми педагогіки, соціальної роботи
та соціального забезпечення»
(18 травня 2022 р.)

Друкується в авторській редакції

Формат 60×84 ¹/₁₆. Обсяг 8, 04 ум. друк. арк. (електронний варіант)